

กรอบทิศทางการสนับสนุนเงินกองทุนสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๒๓ (๔)
แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕
ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

กรอบทิศทางการสนับสนุน	ขอบเขต/กิจกรรม	พื้นที่เป้าหมาย/ กลุ่มเป้าหมาย
๑. การปกป้อง คุ่มครอง และฟื้นฟูพื้นที่อนุรักษ์ พื้นที่ป่าต้นน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	๑.๑ การเสริมสร้างความรู้ สร้างจิตสำนึก และความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า คุณค่าระบบนิเวศ รวมทั้งการปกป้องและฟื้นฟูพื้นที่อนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๑.๒ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนเกิดความตระหนักถึงคุณค่าในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อนุรักษ์ พื้นที่ป่าต้นน้ำ พื้นที่ป่าและบริเวณโดยรอบ โดยเฉพาะบริเวณที่ถูกแปรสภาพเป็นเขาหัวโล้น ๑.๓ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยเฉพาะในบริเวณที่ถูกแปรสภาพเป็นเขาหัวโล้น และพื้นที่เสี่ยงภัยต่างๆ ในการ - ป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันและมลพิษอื่นๆ เช่น การรวมกลุ่มเพื่อนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้เพื่อลดการเผาในที่โล่ง โดยการนำเศษวัสดุทางการเกษตรมาทำปุ๋ยอินทรีย์ หรือการใช้เตาเผาชีวมวลไร้ควัน เป็นต้น - ส่งเสริมการลดการใช้สารเคมีในพื้นที่สูงและพื้นที่ต้นน้ำ โดยสนับสนุนการทำเกษตรที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม - ติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหา ในพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟป่า/ดินโคลนถล่ม/การพังทลายของดิน/การกัดเซาะชายฝั่ง/ริมตลิ่งแม่น้ำลำคลอง รวมทั้งการบูรณาการเครือข่ายภาคประชาชนเพื่อการแจ้งเตือนภัยที่ครอบคลุมทุกระดับ โดยเฉพาะในระดับชุมชนท้องถิ่น ๑.๔ เสริมสร้างศักยภาพและการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน และส่วนราชการ รวมทั้งชุมชนประมงชายฝั่ง ในการคุ้มครอง ดูแล จัดการ และฟื้นฟู สัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าคุ้มครอง ชนิดพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ ที่ถูกคุกคาม ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่นและชนิดพันธุ์พื้นเมืองหายาก ใกล้สูญพันธุ์ เช่น วาฬบรูด้าและปลากระเบนราหู เป็นต้น ๑.๕ ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน รวมทั้งการใช้กระบวนการเพื่อสร้างข้อบัญญัติท้องถิ่นหรือสิทธิชุมชนในการจัดการท้องถิ่นอย่างยั่งยืน เพื่อให้ชุมชนสามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างกลมกลืนและพึ่งตนเองได้ ๑.๖ ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายในการปกป้อง คุ่มครอง และฟื้นฟู พื้นที่อนุรักษ์ พื้นที่ป่าต้นน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	พื้นที่เป้าหมาย - พื้นที่ทั่วประเทศ กลุ่มเป้าหมาย - ส่วนราชการ - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - องค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม - เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) - องค์กรมหาชน - สถาบันการศึกษา - คณะกรรมการหมู่บ้าน - สภาองค์กรชุมชนตำบล

กรอบทิศทางการสนับสนุน	ขอบเขต/กิจกรรม	พื้นที่เป้าหมาย/ กลุ่มเป้าหมาย
๒. การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม และความหลากหลายทางชีวภาพให้เกิดความยั่งยืน	๒.๑ การส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการจัดการ อนุรักษ์ คุ่มครอง และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และรักษาไว้สู่ออนาคต โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น เช่น - การอนุรักษ์ระบบนิเวศที่สำคัญ และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ/หรือเทคโนโลยีที่เหมาะสม โดยการจัดการระบบนิเวศร่วมกันในเชิงบูรณาการ - การอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และป่าชายเลนที่มีคุณค่าต่อระบบนิเวศ - การรวบรวมองค์ความรู้ การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่น จากปราชญ์ชาวบ้าน และถ่ายทอดสู่ชนรุ่นหลัง - การส่งเสริมการจัดทำธนาคารต้นไม้ เป็นต้น ๒.๒ เสริมสร้างศักยภาพและการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน และส่วนราชการ ในการ - พัฒนาชุมชนโดยรอบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ให้เป็นชุมชนเชิงนิเวศ - พัฒนา สงวน อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า ป่าต้นน้ำ และการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ - อนุรักษ์และคุ้มครององค์ประกอบความหลากหลายทางชีวภาพ - การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น - การเพิ่มมูลค่าและคุณค่าของทรัพยากรชีวภาพในท้องถิ่น รวมถึงบริการจากระบบนิเวศของพื้นที่ โดยสามารถนำผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นคืนกลับให้กับชุมชนหรือพื้นที่ในการนำไปใช้เพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและคงไว้ซึ่งบริการจากระบบนิเวศ - ติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกันการคุกคามความหลากหลายทางชีวภาพ การลักลอบใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรชีวภาพ - จัดทำแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่น ๒.๓ การส่งเสริม การสร้างความตระหนักและการสร้างจิตสำนึก ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม	<u>พื้นที่เป้าหมาย</u> - พื้นที่ทั่วประเทศ <u>กลุ่มเป้าหมาย</u> - ส่วนราชการ - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - องค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม - เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) - องค์กรมหาชน - สถาบันการศึกษา - คณะกรรมการหมู่บ้าน - สภาองค์กรชุมชนตำบล - หน่วยงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น

กรอบทิศทางการสนับสนุน	ขอบเขต/กิจกรรม	พื้นที่เป้าหมาย/ กลุ่มเป้าหมาย
	ศิลปกรรม และความหลากหลายทางชีวภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดและรักษาไว้สู่นาคต ๒.๔ การส่งเสริมการจัดการความรู้ วรรณคดีเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม และความหลากหลายทางชีวภาพ หมายเหตุ: ๑) องค์ประกอบความหลากหลายทางชีวภาพ หมายถึง การมีสิ่งมีชีวิตนานาชนิด นานาพันธุ์ในระบบนิเวศอันเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย ซึ่งมีมากมายและแตกต่างกันทั่วโลก ซึ่งประกอบด้วย ชนิดพันธุ์ (Species) สายพันธุ์ (Genetic) และระบบนิเวศ (Ecosystem) ที่แตกต่างหลากหลายบนโลก ๒) ระบบนิเวศที่สำคัญ หมายถึง ระบบนิเวศป่าไม้ ระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง ระบบนิเวศแหล่งน้ำในแผ่นดิน ระบบนิเวศภูเขา ระบบนิเวศพื้นที่แห้งแล้งและพื้นที่กึ่งชื้น ระบบนิเวศเกาะ และระบบนิเวศเกษตร ๓) สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม หมายถึง สิ่งแวดล้อมและบรรยากาศรอบตัวศิลปกรรมที่มีความเกี่ยวเนื่องและมีความสัมพันธ์กันทั้งทางตรงและทางอ้อม ๔) สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ หมายถึง ธรรมชาติที่มีคุณค่าทางวิทยาการ และสุนทรียภาพที่เกี่ยวข้องเป็นสื่อนฐานที่สำคัญทางธรณีวิทยา และภูมิศาสตร์ อันเป็นเอกลักษณ์หรือสัญลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ มีลักษณะเฉพาะ คือ เมื่อถูกทำลายก็จะหมดสภาพไป มิสามารถฟื้นฟูคืนสู่สภาพเดิมเหมือนธรรมชาติอื่นๆ ได้	
๓. การจัดการขยะและน้ำเสียที่แหล่งกำเนิด โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	๓.๑ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะและน้ำเสียที่แหล่งกำเนิด โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ/หรือเทคโนโลยีที่เหมาะสม เช่น - ส่งเสริมให้เกิดกลไกการคัดแยกขยะ เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ให้มากที่สุด เป็นการลดปริมาณของเสียที่ต้องนำไปกำจัด เช่น การทำปุ๋ยชีวภาพจากขยะอินทรีย์ในท้องถิ่น การจัดทำธนาคารขยะ และการนำของเสียมาใช้เป็นพลังงานทดแทน เป็นต้น - ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้/พัฒนาองค์ความรู้/เผยแพร่องค์ความรู้ เกี่ยวกับนวัตกรรมจัดการขยะและน้ำเสีย ผลกระทบจากสารที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือสารก่อมะเร็งที่มาจากขยะ/สร้างแหล่งเรียนรู้ ในการจัดการขยะและน้ำเสียในท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมการต่อยอดนวัตกรรมจัดการขยะและน้ำเสีย - วรรณคดี ประชาสัมพันธ์ จัดกิจกรรม สร้างจิตสำนึกความตระหนัก และสร้างวินัย ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน	พื้นที่เป้าหมาย - พื้นที่ทั่วประเทศ กลุ่มเป้าหมาย - ส่วนราชการ - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น - องค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม - เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) - องค์การมหาชน - สถาบันการศึกษา - คณะกรรมการหมู่บ้าน - สภาองค์กรชุมชนตำบล

กรอบทิศทางการสนับสนุน	ขอบเขต/กิจกรรม	พื้นที่เป้าหมาย/ กลุ่มเป้าหมาย
	- ติดตาม เฝ้าระวัง มิให้มีการลักลอบทิ้งของเสียอันตราย สารอันตราย กากอุตสาหกรรม และขยะติดเชื้อ ในสิ่งแวดล้อม และการลักลอบปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ เป็นต้น ๓.๒ การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือของประชาชน และองค์กรชุมชน ในการจัดการขยะและน้ำเสียที่ต้นทาง การดูแลรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชน และการส่งเสริมให้มีการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ดีในชุมชน ๓.๓ การส่งเสริมการสร้างจิตสำนึก โดยยึดหลักเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ของเสียเหลือศูนย์ (Zero Waste) กิจกรรม 3Rs (การลดการใช้ (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)) และดำเนินกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น - การส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน - การคัดแยกขยะ / ลดขยะที่แหล่งกำเนิด - การเพิ่มประสิทธิภาพการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ - การบริหารจัดการซากอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น	
๔. การเสริมสร้างศักยภาพชุมชน ในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	๔.๑ การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ผลกระทบและความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การใช้พลังงานทดแทน และการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ๔.๒ การสร้างความตระหนัก และการสร้างจิตสำนึก เพื่อส่งเสริมการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการผลิตและการบริโภค ๔.๓ การสร้างศักยภาพของชุมชนและสร้างเครือข่าย ในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ๔.๔ การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	พื้นที่เป้าหมาย - พื้นที่ทั่วประเทศ กลุ่มเป้าหมาย - ส่วนราชการ - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - องค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม - เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) - องค์การมหาชน - สถาบันการศึกษา - คณะกรรมการหมู่บ้าน - สมาองค์กรชุมชนตำบล

กรอบทิศทางการสนับสนุน	ขอบเขต/กิจกรรม	พื้นที่เป้าหมาย/ กลุ่มเป้าหมาย
๕. การสนับสนุนการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	๕.๑ ส่งเสริมการทำเกษตรกรรมยั่งยืน เช่น เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรอินทรีย์ วนเกษตร เกษตรผสมผสาน เกษตรธรรมชาติ เป็นต้น เพื่อการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ลดการใช้สารเคมีในดินและน้ำ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม ๕.๒ การสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการนำของเสียและของเหลือใช้จากภาคการเกษตรมาผลิตเป็นปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อฟื้นฟูทรัพยากรดินและลดการใช้สารเคมีหรือเป็นพลังงานทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้ในระดับครัวเรือน เช่น การรวมกลุ่มเพื่อนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้เพื่อลดการเผาในที่โล่ง โดยให้นำเศษวัสดุทางการเกษตรมาทำปุ๋ยอินทรีย์ เป็นต้น ๕.๓ การสนับสนุนการสร้างองค์ความรู้/พัฒนาองค์ความรู้/เผยแพร่องค์ความรู้/การสร้างแหล่งเรียนรู้/ประชาสัมพันธ์และฝึกอบรมให้ความรู้ เกี่ยวกับเกษตรกรรมยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ๕.๔ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและสร้างเครือข่ายในการผลิตและจำหน่ายสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นการลดการใช้ทรัพยากร ลดของเสียสู่สิ่งแวดล้อม และใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ๕.๕ การสร้างจิตสำนึกและความตระหนัก ให้กับชุมชนท้องถิ่นในการปรับพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวัน เพื่อการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	พื้นที่เป้าหมาย - พื้นที่ทั่วประเทศ กลุ่มเป้าหมาย - ส่วนราชการ - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - องค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม - เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) - องค์การมหาชน - สถาบันการศึกษา - คณะกรรมการหมู่บ้าน - สภาองค์กรชุมชนตำบล
๖. การส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการใช้เทคโนโลยีที่สะอาด	การส่งเสริมงานวิจัยและการนำผลงานวิจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับชุมชนท้องถิ่น ไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งต้องเป็นงานวิจัยที่ไม่ขอรับการสนับสนุนซ้ำซ้อนกับแหล่งทุนอื่นโดยมุ่งเน้น ๖.๑ งานวิจัยเชิงปฏิบัติหรืองานวิจัยไต่บ้านที่สนับสนุนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งรวมถึงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการดำเนินการร่วมกันระหว่างชาวบ้านกับองค์กรท้องถิ่น หรือชาวบ้านร่วมกับวัด โรงเรียน หรือชุมชนในพื้นที่ เป็นต้น ๖.๒ งานวิจัยที่สนับสนุนนโยบาย มาตรการ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีปัญหาเร่งด่วน ๖.๓ งานวิจัยและพัฒนาที่เป็นนวัตกรรมด้านสิ่งแวดล้อมและด้านการใช้เทคโนโลยีที่สะอาดภายในประเทศ	พื้นที่เป้าหมาย - พื้นที่ทั่วประเทศ กลุ่มเป้าหมาย - ส่วนราชการ - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - องค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม - เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) - องค์การมหาชน - สถาบันการศึกษา - คณะกรรมการหมู่บ้าน - สภาองค์กรชุมชนตำบล

กรอบทิศทางการสนับสนุน	ขอบเขต/กิจกรรม	พื้นที่เป้าหมาย/ กลุ่มเป้าหมาย
	- เพื่อขยายผลในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ - เพื่อลดผลกระทบและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ - เพื่อส่งเสริมการพัฒนาปุ๋ยอินทรีย์เพื่อการเกษตรที่เหมาะสม - เทคโนโลยีการแปรรูปขยะและน้ำเสียเป็นพลังงาน เป็นต้น ๖.๔ สนับสนุนงานวิจัย และพัฒนา และจัดทำพื้นที่ต้นแบบ เพื่อสาธิตการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงงานศึกษาเพื่อถอดบทเรียนองค์ความรู้ในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในแง่ของประโยชน์ที่ได้รับในเชิงสังคมและสิ่งแวดล้อม ๖.๕ การส่งเสริมการสร้างเครือข่ายวิชาการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และต่อยอดงานวิจัยและพัฒนา ในเชิงบูรณาการร่วมกับท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน หรือส่วนราชการ	

หมายเหตุ : กรอบทิศทางฯ ดังกล่าว ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๙ แล้ว